

บอกเล่า
แก้วสีบ
แก้วสีบ
จากงานวิชาการ

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 ศุกร์ที่ 29 ก.พ. 51 NO.11

พจนานุกรมวิชาการ
ด้วย
หัวใจความเป็นมนุษย์
ตอน ๑

<http://www.gotoknow.org/blog/pcunurse>
<http://www.gotoknow.org/blog/southpcu>
 Email address : ichrsouth@gmail.com

พจนานุกรมวิชาการ
ด้วย
หัวใจความเป็นมนุษย์

ตอนที่ ๑

บอกเล่าแก้วสีบฉบับนี้ ขอนำเสนอปาฐกถาพิเศษของศาสตราจารย์นายแพทย์
 ประเวศ วะสี ในการประชุมวิชาการระดมพลังสร้างระบบสุขภาพที่มีหัวใจของความ
 เป็นมนุษย์ให้เต็มทุกอำเภอ จัดโดยแผนงานพัฒนาจิตเพื่อสุขภาพ มูลนิธิสดศรี—
 สฤษดิ์วงศ์ วันที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ.๒๕๕๑

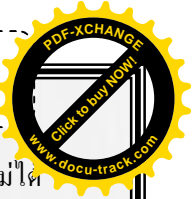
วิกฤติการณ์นานปีการในสังคมไทยปัจจุบันกำลังขยายตัวอย่างรวดเร็ว และยาก
 จะแก้ไขได้ไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวใด ๆ หากไร้ซึ่งหัวใจความเป็นมนุษย์ ในการคลี่คลาย
 สารพัด ปัญหารุมเร้า ไม่เว้นแม้แต่ในระบบสุขภาพที่สุดท้ายก็ไม่อาจรอดพ้นจากการ
 ล่มสลายได้ถ้าขาดหัวใจของความเป็นมนุษย์ในการเยียวยาตัวเองและสังคมโดยรวม

วันนี้ระบบสุขภาพกับมหาวิทยาลัยสยามมีความเชื่อมโยงกันอย่างแนบแน่น
 ถ้าไม่สามารถแก้วิกฤติในระบบสุขภาพได้ก็ยากมากที่จะจัดวิกฤติการณ์ต่าง ๆ
 ภายในประเทศได้สำเร็จ

ไม่ว่าจะเป็นวิกฤติเศรษฐกิจที่นับวันช่องว่างระหว่างคนจนกับคนรวยจะถ่างกว้าง
 มากขึ้นเรื่อย ๆ วิกฤติสังคมที่คงแก้ไขไม่ได้ วิกฤติสิ่งแวดล้อมที่ปัจจุบันก็ยังไม่มียุติ
 ว่าจะแก้ไขได้ วิกฤติการเมืองที่มากมาด้วยการคอร์รัปชัน เลือกลงแล้วที่รัฐประหาร
 รวมทั้งวิกฤติความล้มเหลวของกลไกรัฐที่พิสูจน์ชัดแล้วว่าไม่สามารถแก้วิกฤติอื่น ๆ ได้
 เลย

เนื่องด้วยระบบสุขภาพเป็นระบบใหญ่ในสังคมที่เกี่ยวข้องกับคนทุกคน ตั้งแต่
 ตั้งแต่ครรภ์มารดาจนถึงเชิงตะกอน และเกี่ยวข้องกับชีวิต

พิเศษยิ่งเพราะสามารถถลกกลิ้งที่สุดในชีวิตของผู้คน ผ่านการตรวจรักษาที่เขาจะยอมให้เฉพาะคนในระบบสุขภาพเท่านั้นที่สัมผัสเลือดเนื้อชีวิตของเขาได้ ฉะนั้นพันธสัญญาพิเศษระหว่างประชาชนกับระบบสุขภาพจึงเกิดขึ้น เมื่อเกิดกรณีแพทย์ไม่เชื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ประชาชนจึงเสียใจมาก ขณะเดียวกันพันธสัญญาพิเศษนี้ก็ช่วยกำกับให้บุคลากรในระบบสุขภาพปฏิบัติหน้าที่ได้ดี ไม่เห็นชีวิตเป็นการค้าขาย

ระบบสุขภาพปฏิบัติหน้าที่ได้ดี ไม่เห็นชีวิตเป็นการค้าขาย

ระบบสุขภาพจึงสำคัญยิ่ง เพราะถ้าระบบสุขภาพล้มเหลว สังคมทั้งระบบจะล่มสลายตามไปด้วย ประชาชนก็จะหมดศรัทธาในความดี ในทางตรงกันข้าม ถ้าระบบสุขภาพมีหัวใจความเป็นมนุษย์ (Humanized Health Care : HHC) ก็จะดึงสังคมให้สามารถกลับมาเยียวยาวิกฤติได้ทุกชนิด เป็นการเยียวยาสังคม เยียวยาโลก (Heal the world) นั่นเอง

อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมามีปัญหาต่าง ๆ ในประเทศไทยยังแก้ไขไม่ได้ก็เนื่องมาจากยังไม่ได้ลงลึกถึงจิตสำนึกที่เป็นศักยภาพที่แท้จริงของมนุษย์ จึงทำให้ไม่มีพลังในการแก้ไขอะไรเลย ถึงแม้ว่าแต่ละคนจะมีศักยภาพมาก มีเซลล์สมองมาก มีสถาบันมากมายในสังคมคอยสนับสนุน แต่ด้วยความซับซ้อนของปัญหาเหล่านี้ก็ทำให้ท้ายที่สุดมนุษย์ไร้พลังที่จะแก้วิกฤติต่าง ๆ จนสำเร็จ

ทั้งนี้หากปรารถนาจะแก้มหาวิกฤติการณ์ สยามจะต้อง **ปรับวิถีคิดเสียก่อน** โดยต้องใช้วิถีคิดใหม่โดยสิ้นเชิง ดังที่**อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์** กล่าวไว้ว่า ถ้าคิดแบบเดิม ๆ มนุษย์ชาติจะอยู่ไม่รอดแน่ เพราะวิถีคิดเดิม ๆ นั้นเป็นที่มาของ

๑. คิดแบบแยกส่วน

คิดโดยใช้เงินเป็นตัวตั้ง ด้านการศึกษาก็แยกส่วนจากชีวิต เพราะนำวิชาเป็นตัวตั้ง ไม่นำชีวิตเป็นตัวตั้ง ส่วนระบบสุขภาพก็ใช้โรคเป็นตัวตั้ง กระทั่งสุขภาพถูกลดทอนเป็นเรื่องของหมอและยาเท่านั้น

ทั้งนี้ อะไรที่คิดแบบแยกส่วนจะนำมาซึ่งวิกฤติเสมอ ด้วยจะตีบตัน ไปต่อไม่ได้ เหมือนจิ๊กซอว์ที่ไม่รู้ว่าภาพใหญ่คืออะไร ดังปรากฏชัดในมหาวิทยาลัยที่มักเรื่องใครเรื่องหนึ่ง แต่ไม่รู้ภาพรวม ท่านโยบายสาธารณะไม่ได้ ซึ่งนโยบายสาธารณะไม่ดีก็จะทำร้ายคนตั้งแต่ครรภ์มารดาจนถึงเชิงตะกอน

ที่สำคัญนโยบายสาธารณะต้องคำนึงถึงคนทั้งหมดไม่ใช่เฉพาะบางคนบางกลุ่มไม่เช่นนั้นจะกลายเป็นคอร์รัปชั่นเชิงนโยบาย

หากเข้าใจก็จะทำให้มองเห็นว่าชีวิตคือการเชื่อมโยง

การพัฒนาคือการเชื่อมโยง ระบบสุขภาพเป็นเรื่องทั้งหมด ไม่ใช่แค่หมอและยา ฉะนั้นต้องคิดแบบเชื่อมโยง อย่าคิดแบบตายตัว เพราะการคิดแบบตายตัวนำมาสู่การแยกส่วนในที่สุด

๒. การเคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นคน

ศีลธรรมพื้นฐานคือการที่ทุกคนมีศักดิ์ศรีความเป็นคน อย่างนำสมมุติอื่นมาครอบคนจนเขาต้องสูญเสียศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นคน โดยเฉพาะในระบบสุขภาพที่เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่แพทย์อยู่สูงกว่าคนไข้ ซึ่งต้องปรับให้กลับมาเสมอกันโดยการใช้หัวใจของความเป็นมนุษย์ในการสื่อสารระหว่างกัน

ลึกที่สุดของการสื่อสารคือศีลธรรม เมื่อมีศีลธรรมแพทย์ก็จะฟังคนไข้ อธิบายคนไข้ด้วยความเคารพ ไม่ใช่สายตาคุนคนไข้หรือแผ่รังสีที่ไม่เป็นมิตรต่อคนไข้

๓. การเคารพความรู้ในตัวคน

ที่ผ่านมากกว่า ๑๐๐ ปีมีแต่การสอนให้เคารพแต่ความรู้ในตำราที่มีรากฐานมาจากการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ ขณะที่ละเลยความรู้ในตัวคนที่อยู่ในวิถีชีวิต

จะต้องปรับใหม่โดยหา**ความรู้จากตัวคนเป็นฐานความรู้**ในตำราเป็น**ตัวประกอบ** ถ้าทำได้เช่นนี้ก็จะทำให้แก้ไขการไม่เคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นคนได้ กระทั่งก่อเกิดความสัมพันธ์แบบการศรัทธาที่เสมอกัน เป็นเพื่อนกัน เป็นพลังทางสังคมที่จะนำไปสู่การแก้มหาวิกฤติการณ์สยาม”

ที่มา : คมสัณนท์ รายงานพิเศษ

.....มีต่อฉบับหน้า

